

عکس: علی همدی/ایران

چند صدایی در اقتصاد ایران

شافعی، رئیس پارلمان بخش خصوصی: مسئولان تنظیم برنامه کشور در تقابل با هم، یا مشغول موازی کاری هستند

رادر داخل کشور فراهم کرده باشیم، وابستگی به صورت پیوسته ای روز به روز افزون تر خواهد شد.

اقتصاد ایران اگر چه در سیاستگذاری عرف بین الملل همواره ندای حق طلبان بوده است و استقلال سیاسی خود را همیشه حفظ کرده است و این بسیار زیننده و نیکو است اما ناگزیر باید بپذیریم که اقتصاد در این زمینه لطمه دیده است و اقتصاد همواره به سیاست پارانه داده است و اینها نشان می دهد که باید م توجه خود را دوچندان معطوف به برنامه ریزی و سیاستگذاری های مناسب در اقتصاد می کردیم تا بدین میزان شکننده در مقابل اقتصاد جهانی نباشیم. خوشبختانه نعمت الهی نفت فرصت ذی قیمتی را طی سال های اخیر در اختیارمان قرار داد. ماطی سال های ۱۳۹۲-۱۳۸۲ شاهد اوج قیمت نفت و درآمدهای نفتی بودیم و می توان گفت حدود ۸۵۰ میلیارد دلار به صورت مستقیم کسب درآمد کردیم. این درآمد چنانچه با برنامه ریزی دقیق هزینه می شد، می توانست ساختارهای اقتصاد تولیدی ایران را بشدت رقابتی کرده و محیط مناسبی برای حرکت های اقتصادی جامعه فراهم کند و قدرت چانه زنی ما را در مطالبات بین المللی افزایش دهد. فرصت های خوبی بواسطه برنامه ریزی های ناقص از بین رفت یا طرح هدمندی حامل های انرژی را ببینید، آن هم فرصت بسیار مغتنمی بود که می توانست هم به توزیع متناسب درآمدها در اقتصاد منجر شود و هم اینکه با سهمی که برای بخش تولید منظور شده بود، برنامه ریزی و سیاستگذاری مناسب برای بهبود بهره وری انرژی در بخش های تولیدی کشور به سرانجام مطلوب برسد. متأسفانه نتیجه مطلوب حاصل نشد. در نهایت آنکه به نظر ما دوران برنامه ریزی های خوب به سر نیامده است و نیاز داریم با شناخت کاملی که از اقتصاد داخلی کشور، اقتصاد جهانی و تغییرات علم و تکنولوژی در جهان به دست می آوریم، حرکت های خوبی را شروع کنیم. به نظر ما اقتصاد ایران با توجه به ظرفیت ها و توانایی های بالفعل و بالقوه ای که دارد، بر احتی می تواند به رشد های دور قمی دسترسی پیدا کند و در مدار توسعه پایدار مستقر شود.

مرجان اسلامی فر/ شمرده شمرده حرف می زند و دوست دار تجربیات خود را به گونه ای منعکس کند تا حداقل جامعه فصل الخطابش بتواند از آن بهره ای ببرند. نقد هایش برای دولتی هاند و تیز است اما با او هم نظر هستند و می گویند بخش خصوصی دیده نشده است. شاید همین باور باعث شد تا از ابتدای فعالیت دولت یازدهم بخش خصوصی هم در تصمیم گیری هاسهم اندکی داشته باشد. هر چند که این سهم برای خانواده بخش خصوصی که می خواهد اقتصاد ایران را به سمت جهش ببرد بسیار کم است. گلایه های مردم ۶۵ ساله ریاست اتاق بازرگانی ایران که در دوره توانست بر کرسی ریاست تکیه زند شنیدنی است. وی می گوید متأسفانه از اقتصاد ایران صدای واحدی به گوش نمی رسد و برای آنکه این روند اصلاح شود چاره ای جز اصلاح ساختارهای اقتصادی نیست. اقتصاد ایران ظرفیت و توانایی این را دارد که بسیار قوی تر از وضعیت فعلی ورود کند. لذا نباید بر احتی فرصت و زمان را از دست داد. متن گفت و گوی ما با غلامحسین شافعی رئیس اتاق بازرگانی، صنایع و معادن ایران در ادامه می آید.

یک بورس منطقه ای نفت، تأثیر مشخصی بر قیمت های نفت داشته باشند.

بخشی دیگر از پیچیدگی اقتصاد ایران به ساختار سیاسی و اجتماعی آن بازمی گردد. دولت در اقتصاد ایران بشدت بزرگ است و از بهره وری مناسبی برخوردار نیست و از سویی دیگر خواسته ملت از دولت، به عنوان یک دولت رفاه همواره مطرح شده است. در قانون اساسی نیز به صراحت، ملت از دولت می خواهد که امکانات لازم را برای کار و زندگی آنها فراهم کند. انتظارات ملت وقتی تشدید می شود که این ذهنیت نیز طی تاریخ در اذهان شکل یافته باشد که درآمد حاصل از نفت کفاف مخارج همه ایرانیان را خواهد داد، حتی اگر به هیچ کاری نپردازند.

در بخش تولید و صنعت نیز ما گرفتاری های بسیاری داریم. اقتصاد تولیدی ایران بشدت نیازمند واردات کالاهای واسطه ای سرمایه گذاری است. باید عنوان کرد که در این زمینه نیز طی ۵۰ سال اخیر حرکت های مثبتی در زمینه تولید ماشین آلات و ابزارهایی که می توانند خود خالق کالاهای نهایی باشند، برداشته نشده است. آنچه اتفاق افتاده، صرفاً قدم های کوچکی بوده است که مسلماً نمی تواند جوابگوی نیازهای مصرفی و تولیدی جامعه باشد. لذا می بینید در بخش تولید نیز ما وابستگی به ماشین آلات داریم. بخصوص اگر بخواهیم همپای تغییرات تکنولوژی در جهان به تجدید ساختار سرمایه های فیزیکی بپردازیم و توانایی این تجهیز

شما از مهر سال ۹۲ تا خرداد ۹۴ ریاست اتاق بازرگانی ایران را بر عهده داشتید (بعد از خرداد ۹۴ به مدت ۱۴ ماه محسن جلال پور ریاست اتاق ایران را بر عهده داشت که به علت عارضه قلبی استعفاداد و مجدداً در انتخابات اتاق بازرگانی شافعی رئیس اتاق بازرگانی شد) که در آن زمان کشور در اوج تحریم ها بود، بر این اساس تا چه حد بخش خصوصی و اقتصاد ایران نیاز به تفاهم با جامعه بین الملل داشت؟ چه مسائل و مشکلاتی بود که بخش خصوصی مطالبه می کرد؟

مکانیسم اقتصاد ایران بسیار پیچیده است، بخشی از این پیچیدگی بازمی گردد به وابستگی آن به درآمدهای نفتی و می توان گفت حداقل حدود ۴۰ درصد بودجه کل کشور در خوشبینانه ترین شرایط وابسته به نفت است. متأسفانه طی ۱۰۰ سال اخیر که نفت در اقتصاد ایران کشف و استخراج شد، نتوانستیم در حوزه کشف، استخراج و تبدیل نفت به فرآورده هایی که ارزش افزوده خوبی در اقتصاد جهانی داشته باشند، قدم های مثبتی در این راستا برداریم و حتی به عنوان یک بخش پیشرو در اقتصاد جهانی با توجه به مزیت نسبی که می توانستیم در این حوزه داشته باشیم، مطرح شویم. از سویی دیگر نبود برنامه ریزی سیاسی مناسب در اوپک نیز وزنه این کشورها را در تعیین قیمت نفت تضعیف کرد و در واقع بیشتر از آنکه بازگیر تعیین قیمت باشیم، توسط شرکت های بزرگ به بازی گرفته شده ایم. کشورهای منطقه خلیج فارس می توانستند با ایجاد